

Aktualizacja planu zadań ochronnych dla obszarów Natura 2000 OSO Puszcza Knyszyńska PLB20003

I spotkanie Zespołu Lokalnej Współpracy

Biblioteka miejska w Wasilkowie

23 lipca 2026 r.

Fundusze Europejskie
na Infrastrukturę,
Klimat, Środowisko

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

Informacje o Europejskiej Sieci Ekologicznej Natura 2000 i obszarach specjalnej ochrony ptaków

Michał Korniluk

I spotkanie Zespołu Lokalnej Współpracy

Biblioteka miejska w Wasilkowie

23 lipca 2026 r.

Fundusze Europejskie
na Infrastrukturę,
Klimat, Środowisko

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

Plan I spotkania Zespołu Lokalnej Współpracy (ZLW)

CZĘŚĆ I

Przedstawienie zleceniodawcy i wykonawców PZO dla OSO Puszcza Knyszyńska

1. Europejska Sieć Ekologiczna Natura 2000.
2. Obszary Natura 2000 w Polsce i w województwie podlaskim
3. Plany Zadań Ochronnych Natura 2000 - podstawa prawna, tryb sporządzania.
4. Ogólna charakterystyka OSO Puszcza Knyszyńska PLB200003
5. Harmonogram prac nad opracowaniem projektu PZO dla OSO i uzupełnienie listy interesariuszy i członków ZLW.

CZĘŚĆ II

Szczegółowe omówienie OSO Puszcza Knyszyńska i SOO Ostoja Knyszyńska

1. Przedmioty ochrony OSO Puszcza Knyszyńska PLB200003
2. Charakterystyka gatunków ptaków objętych projektem PZO, metodyka prac.
3. Charakterystyka SOO Ostoja Knyszyńska PLH200006
4. Charakterystyka siedlisk przyrodniczych i gatunków objętych projektem
5. Etapy prac nad projektem PZO obszaru Natura 2000 Ostoja Knyszyńska
6. Harmonogram prac nad opracowaniem projektu PZO dla SOO i uzupełnienie listy interesariuszy i członków ZLW.

Fundusze Europejskie
na Infrastrukturę,
Klimat, Środowisko

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

Opracowanie projektu aktualizacji planu zadań ochronnych (PZO)
dla obszarów Natura 2000: **OSO Puszcza Knyszyńska PLB20003** wykonywane jest na zlecenie
Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Białymstoku.

Zamawiający

Wykonawca

Koordynacja i nadzór merytoryczny

inż. **Emil Walkowski**
Planista regionalny
mgr **Natalia Kołtek**
Asystent regionalny

dr Michał Korniluk
Koordynator prac

Fundusze Europejskie
na Infrastrukturę,
Klimat, Środowisko

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

Towarzystwo Przyrodnicze Dubelt

- ❖ Koordynator prac: **Michał Korniluk**
- ❖ Eksperci przyrodnicy: **Tomasz Tumiel, Paweł Białomyzy, Grzegorz Grygoruk, Piotr Świętochowski, Oliwier Myka, Paweł Mirski, Michał Korniluk**
- ❖ Ekspert ds. GIS: mgr **Piotr Świętochowski, Paweł Białomyzy**

NATURA 2000

Natura 2000 – cele i potrzeba wdrożenia

Cele funkcjonowania Europejskiej Sieci Ekologicznej Natura 2000

1. **zachowanie** określonych typów siedlisk przyrodniczych oraz gatunków, które uważa się za **cenne i zagrożone w skali całej Europy**.
2. Ochrona **różnorodności biologicznej**.
3. Zachowanie wspólnego dziedzictwa przyrodniczego Europy w oparciu o **jednolite prawo**.

Natura 2000 – podstawa funkcjonowania

Dyrektywa Ptasia

dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/147/WE z dnia 30 listopada 2009 r. w sprawie ochrony dzikiego ptactwa - wcześniej dyrektywa Rady 79/409/EWG z dnia 2 kwietnia 1979 r. w sprawie ochrony dzikiego ptactwa) - określa kryteria do wyznaczania ostoj dla gatunków ptaków zagrożonych wyginięciem.

Dyrektywa Siedliskowa

Dyrektywa Rady 92/43/EEG z dnia 21 maja 1992 r. w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory) - ustala zasady ochrony pozostałych gatunków zwierząt, a także roślin i siedlisk przyrodniczych oraz procedury ochrony obszarów szczególnie ważnych przyrodniczo.

Każdy kraj członkowski Unii Europejskiej ma obowiązek zapewnić siedliskom przyrodniczym i gatunkom, wymienionym w załącznikach Dyrektywy siedliskowej i ptasiej, warunki sprzyjające ochronie lub zadbać o odtworzenie ich dobrego stanu. Dotyczy to m.in. wyznaczenia i objęcia ochroną obszarów, na których te siedliska i gatunki występują.

Dyrektywa Ptasia

- ❖ **Liczebność populacji wielu gatunków dzikiego ptactwa**, występujących naturalnie na europejskim terytorium państw członkowskich, **zmniejsza się w niektórych przypadkach w bardzo szybkim tempie**, co stanowi **poważne zagrożenie dla ochrony środowiska naturalnego, w szczególności dla jego równowagi biologicznej**.
- ❖ Gatunki dzikiego ptactwa występujące naturalnie na europejskim terytorium państw członkowskich to **głównie gatunki wędrowne**. Gatunki te stanowią **wspólne dziedzictwo**, a **skuteczna ochrona ptactwa jest zwykle transgranicznym problemem** dotyczącym środowiska, który wymaga **wspólnej odpowiedzialności**.
- ❖ Ochrona ma na celu **długoterminowe gospodarowanie i ochronę zasobów naturalnych, będących integralną częścią dziedzictwa narodów Europy**.
- ❖ Gatunki wymienione **w załączniku I** podlegają specjalnym środkom ochrony dotyczącym ich naturalnego siedliska w celu zapewnienia im przetrwania oraz reprodukcji na obszarze ich występowania.

Natura 2000, a polskie prawo

Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody

Art. 6. 1 Formy ochrony przyrody:

1. parki narodowe;
2. rezerваты przyrody;
3. parki krajobrazowe;
4. obszary chronionego krajobrazu;
- 5. obszary Natura 2000;**
6. pomniki przyrody;
7. stanowiska dokumentacyjne;
8. użytki ekologiczne;
9. zespoły przyrodniczo-krajobrazowe;
10. ochrona gatunkowa roślin, zwierząt i grzybów.

Art. 25. 1. Sieć obszarów Natura 2000 obejmuje:

- 1. obszary specjalnej ochrony ptaków (OSO);**
- 2. specjalne obszary ochrony siedlisk (SOO);**
3. obszary mające znaczenie dla Wspólnoty.

Obszary **ptasie** i **siedliskowe** są wyznaczane niezależnie od siebie, mogą więc ze sobą sąsiadować lub na siebie zachodzić.

Nadzór nad obszarem Natura 2000 sprawuje właściwy regionalny dyrektor ochrony środowiska

Dlaczego te, a nie inne gatunki ptaków?

- ❖ **Art. 4 Dyrektywy Ptasiej** – Gatunki wymienione w **załączniku I** podlegają specjalnym środkom ochrony dotyczącym ich naturalnego siedliska w celu zapewnienia im przetrwania oraz reprodukcji na obszarze ich występowania
 - a) gatunki zagrożone wyginięciem;
 - b) gatunki podatne na szczególne zmiany w ich naturalnym siedlisku;
 - c) gatunki uznane za rzadkie z uwagi na niewielkie populacje lub ograniczone lokalne występowanie;
 - d) inne gatunki wymagające szczególnej uwagi ze względu na specyficzny charakter ich naturalnego siedliska.

- ❖ **Art. 7** – Gatunki wędrowne z **załącznika nr II**

Kryteria kwalifikacji OSO

Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 13 kwietnia 2010 r. w sprawie siedlisk przyrodniczych oraz gatunków będących przedmiotem zainteresowania Wspólnoty, a także kryteriów wyboru obszarów kwalifikujących się do uznania lub wyznaczenia jako obszary Natura 2000 – załącznik 2

§ 6 Kryteria wyboru obszarów kwalifikujących się do wyznaczenia jako **OSO Natura 2000** :

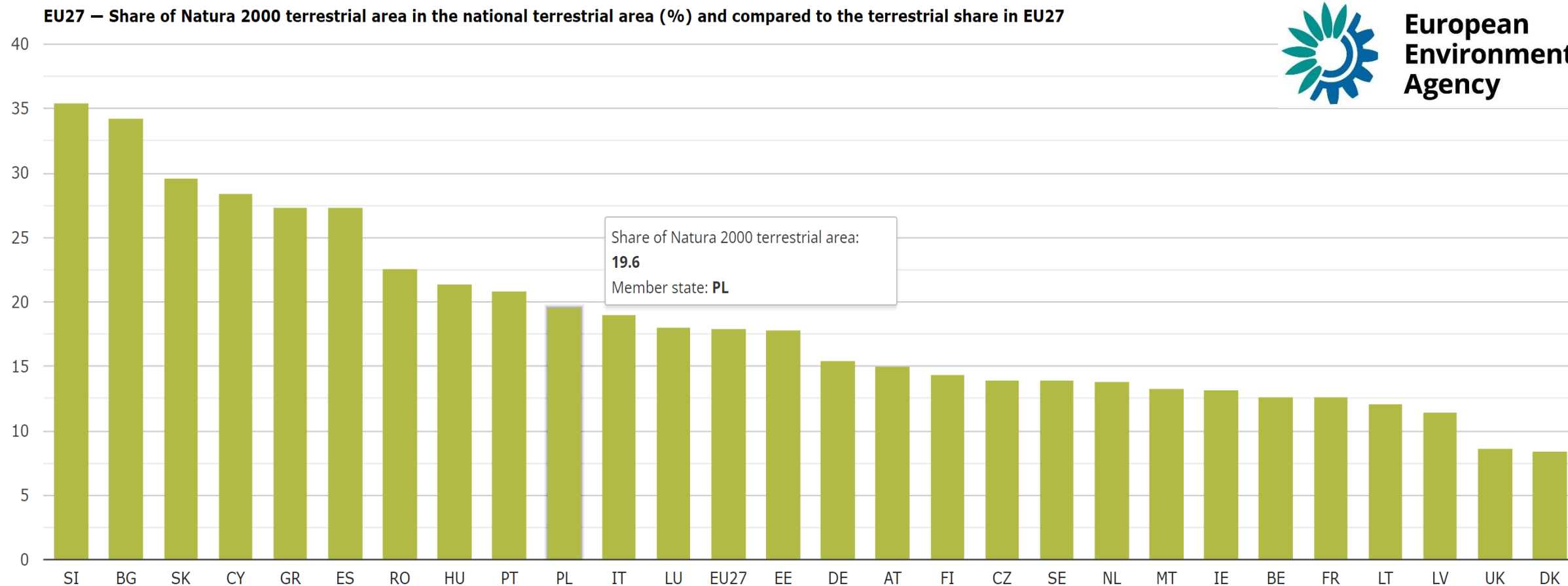
- a) regularne występowanie **co najmniej 1% krajowej lęgowej populacji** gatunku lub
- b) regularne występowanie **co najmniej 1% przelotnej populacji gatunku wędrownego**, lub
- c) regularne występowanie **co najmniej 20 000 osobników** jednego lub wielu gatunków **wędrownych** ptaków wodno-błotnych podczas wędrówek lub zimowania lub **co najmniej 10 000 par** jednego lub wielu wędrownych gatunków ptaków morskich, lub
- c) regularne występowanie w sumie **co najmniej 5000 bocianów białych** lub **3000 żurawi**, lub **3000 ptaków drapieżnych w ciągu całego okresu migracji wiosennej lub jesiennej**, lub
- d) przynależność obszaru do jednego z **10 najważniejszych krajowych obszarów gniazdowania gatunków zagrożonych na obszarze państw członkowskich Unii Europejskiej** lub regularne występowanie gatunku **zagrożonego w skali globalnej**;

Obszary Natura 2000 w Polsce

- ❖ 20% powierzchni lądowej Polski.
- ❖ 145 obszarów ptasich (OSO).
- ❖ 867 obszarów siedliskowych(SOO).

Udział lądowych obszarów Natura 2000 w krajach Unii Europejskiej

CENTRALNY REJESTR FORM OCHRONY PRZYRODY

[WYSZUKIWANIE FORM OCHRONY PRZYRODY](#)[REJESTRACJA DANYCH](#)[O SYSTEMIE](#)[GEOSERWIS](#)[POMOC](#)[crfop.gdos.gov.pl](#) >> Wyszukiwanie form ochrony przyrody

Wyszukiwanie form ochrony przyrody

Województwo:

podlaskie

Powiat:

bielski

Gmina:

dowolne

Nazwa własna:

Forma ochrony:

obszar natura 2000

[Szukaj](#)

Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska,

Al. Jerozolimskie 136, 02-305 Warszawa
tel.: 22 310-67-00, e-mail: kancelaria@gdos.gov.pl

Na skróty

[Geoserwis](#)[Kontakt](#)[Biuletyn Informacji Publicznej](#)

Podkład mapowy

☒ ortofotomapa GUGIK

GENERALNA DYREKCJA OCHRONY ŚRODOWISKA

Legenda

- ☐ EMAS
- ☒ **Formy ochrony przyrody**
 - ☐ Pomniki Przyrody
 - ☐ Użytki Ekologiczne
 - ☐ Rezerваты
 - ☐ Parki Krajobrazowe
 - ☐ Parki Narodowe
 - ☐ Obszary Chronionego Krajobrazu
 - ☐ Zespoły Przyrodniczo-Krajobrazowe
 - ☒ Natura 2000 - obszary ptasie
 - ☒ Natura 2000 - obszary siedliskowe
 - ☐ Stanowiska Dokumentacyjne
- ☐ Obiekty geoturystyczne
- ☐ Ogrody zoologiczne i botaniczne
- ☐ Ośrodki rehabilitacji zwierząt
- ☐ Zmiany granic Natura 2000
- ☐ Przejścia dla zwierząt
- ☐ Szkody i zanieczyszczenia środowiska
- ☐ Inne dane środowiskowe
- ☐ Bank Danych o Zasobach Przyrodniczych
- ☐ Inwazyjne gatunki obce

więcej...

OSO Puszcza Knyszyńska PLB20003

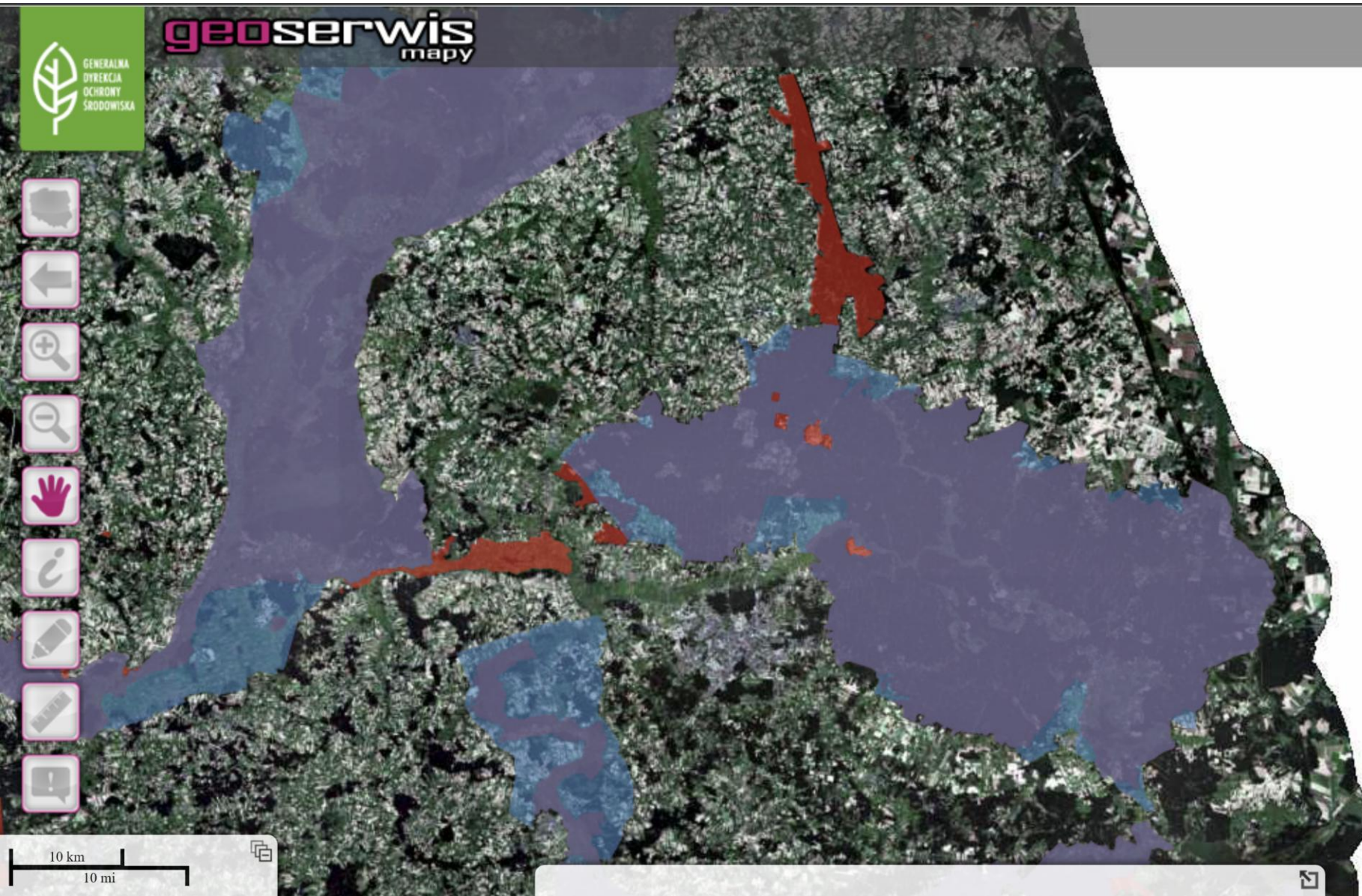

GENERALNA
DYREKCJA
OCHRONY
ŚRODOWISKA

geoserwis
mapy

[Drukuj](#) [Link](#) [Pomoc](#)

Podkład mapowy

☒ ortofotomapa GUGiK

GENERALNA DYREKCJA OCHRONY ŚRODOWISKA

Legenda

☐ EMAS

☒ **Formy ochrony przyrody**

- ☐ Pomniki Przyrody
- ☐ Użytki Ekologiczne
- ☐ Rezerваты przyrody
- ☐ Parki Krajobrazowe
- ☐ Parki Narodowe
- ☐ Obszary Chronionego Krajobrazu
- ☐ Zespoły Przyrodniczo-Krajobrazowe
- ☒ Natura 2000 - obszary ptasie
- ☒ Natura 2000 - obszary siedliskowe
- ☐ Stanowiska Dokumentacyjne

☐ Odnawialne źródła energii

☐ Obiekty geoturystyczne

☐ Ogrody zoologiczne i botaniczne

☐ Ośrodki rehabilitacji zwierząt

☐ Zmiany granic Natura 2000

☐ Przejścia dla zwierząt

☐ Szkody i zanieczyszczenia środowiska

☐ Inne dane środowiskowe

☐ Bank Danych

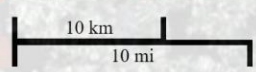
☐ Inwazyjne gatunki obce

WGS84 λ: 24°52'17.1", φ: 53°32'40.6"

PL-1992 x: 647122.09, y: 888739.12

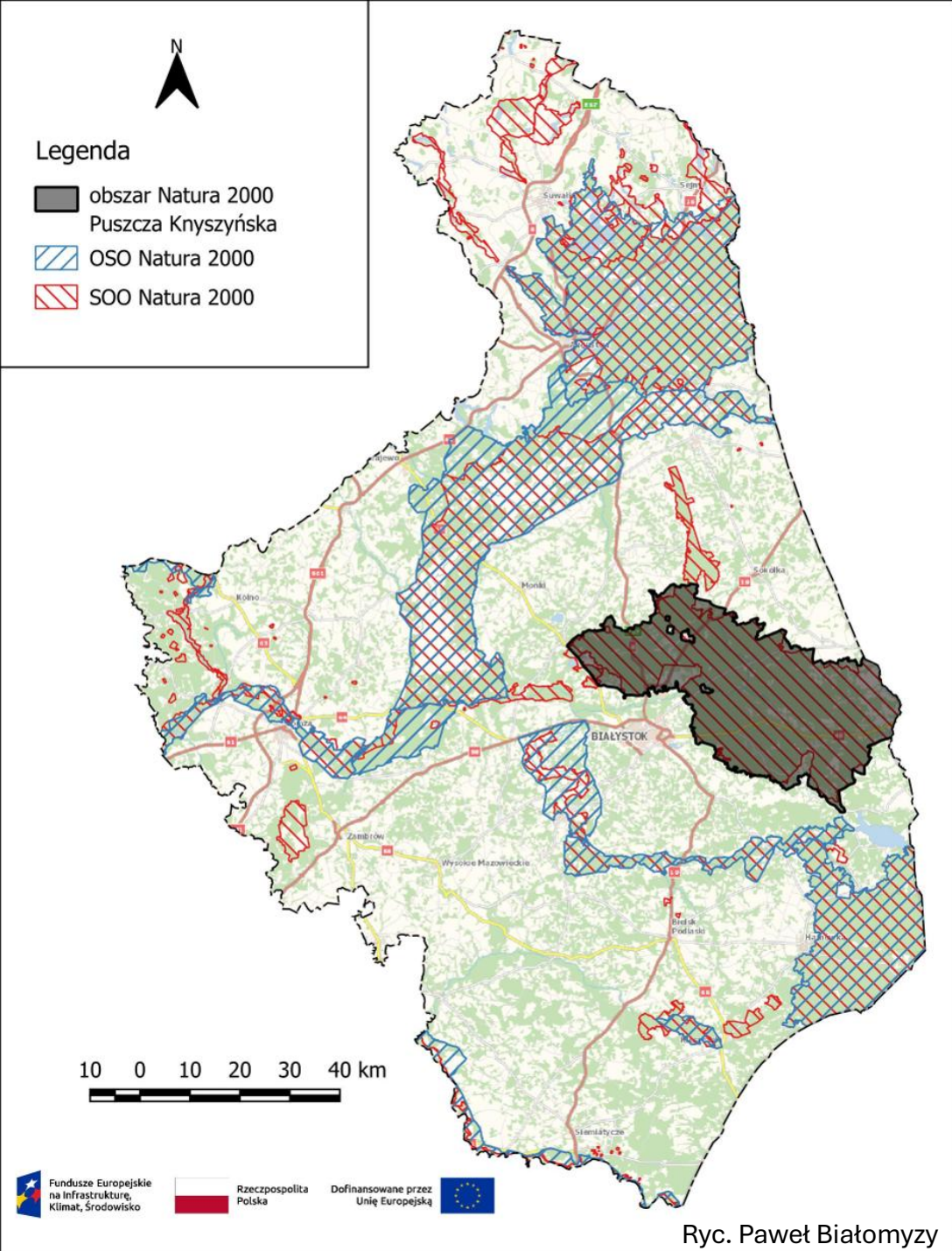
10 km

10 mi

geoserwis.gdos.gov.pl

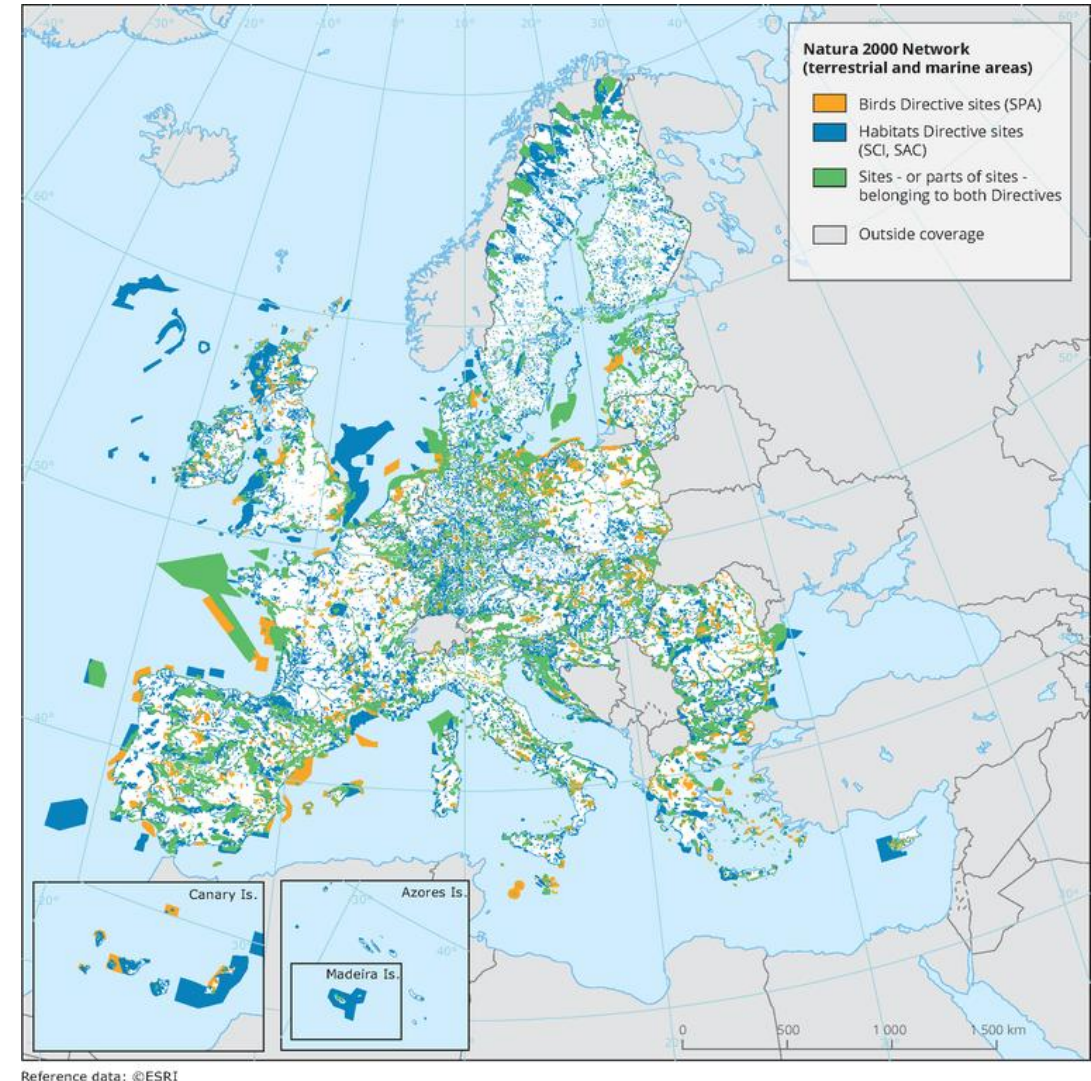

Obszary Natura 2000 w woj. podlaskim

Obszary Natura 2000	Liczba	Powierzchnia (ha)	% pow. woj.
OSO - Ptasia	12	578815,64	28,7
SOO - Siedliskowe	25	436649,85	21,6
Razem	37	636057,84	31,5

Po co nam Natura 2000?

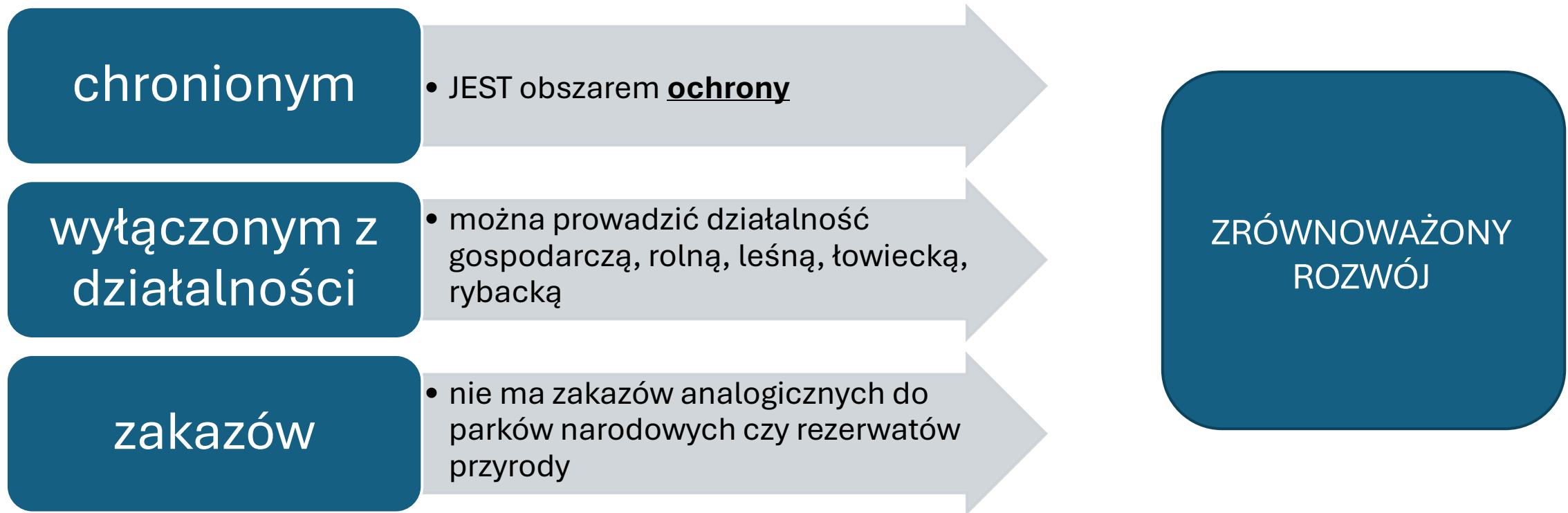
- ❖ Potrzeba ochrony poza sztucznymi granicami, wysiłki podejmowane na rzecz ochrony przyrody tylko w jednym kraju mogą być nieskuteczne.
- ❖ Status zagrożenia gatunków jest różny w różnych krajach – ochrona wspólnego dziedzictwa europejskiego.
- ❖ Pozostałe krajowe formy ochrony przyrody są zbyt małe i nie obejmują wielu miejsc występowania gatunków zagrożonych.
- ❖ Działa niezależnie od istniejącego krajowego systemu ochrony.
- ❖ Natura 2000 jest uzupełnieniem wcześniej działających systemów ochrony przyrody.
- ❖ Stały monitoring występowania rzadkich i zagrożonych gatunków i siedlisk.

Jak działa ochrona w obszarach Natura 2000?

- ❖ Celem sieci Natura 2000 jest utrzymanie lub odtworzenie „właściwego stanu ochrony” przedmiotów ochrony i zachowanie spójności sieci.
- ❖ Nie tylko zahamowanie negatywnych procesów, ale odtworzenie, przywrócenie chronionych elementów do dobrego stanu.

Natura 2000 NIE JEST OBSZAREM:

Jak działa ochrona w obszarach Natura 2000

Najważniejsza zasada:

→ brak znacząco negatywnego wpływu na przedmioty ochrony i cele obszaru ←

- ❖ Nie są ograniczane plany, przedsięwzięcia ani działania, które nie wpływają negatywnie na obszar z punktu widzenia jego ochrony.
- ❖ Plany, przedsięwzięcia oraz działania, które wpływałyby znacząco negatywnie na obszar nie mogą być wdrożone*

* odstępstwo: realizacja nadrzędnego interesu publicznego, i udowodnienie, że nie można tego interesu zrealizować w inny, nieszkodzący obszarowi sposób → kompensacje przyrodnicze.

Jak działa ochrona w obszarach Natura 2000

Zasada ostrożności:

- ❖ Przy zezwalaniu na korzystanie ze środowiska: nierozwiane wątpliwości muszą być interpretowane na korzyść środowiska, a nie na korzyść inwestycji.
- ❖ Przy planowaniu ochrony: jeżeli występuje niepewność co do istnienia lub zakresu zagrożeń należy przyjąć środki ochrony bez konieczności oczekiwania aż rzeczywistość i powaga tych zagrożeń zostaną w pełni wykazane.

Natura 2000 - możliwości i korzyści

Program Natura 2000, w przeciwieństwie do wielu istniejących od lat w polskim prawodawstwie form ochrony przyrody, może nieść ze sobą nie tylko korzyści stricte przyrodnicze.

Obszary Natura 2000 mogą stać się istotnym źródłem dochodu i obiektem rozwoju lokalnego, np.:

- ❖ rozwój turystyki,
- ❖ łatwiejsze uzyskanie płatności rolnośrodowiskowych w ramach Planu Strategicznego dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027,
- ❖ brak degresywności płatności rolnośrodowiskowych,
- ❖ zwiększenie szans dla samorządów na zdobycie dofinansowania na realizację projektów i programów poprawiających stan infrastruktury.

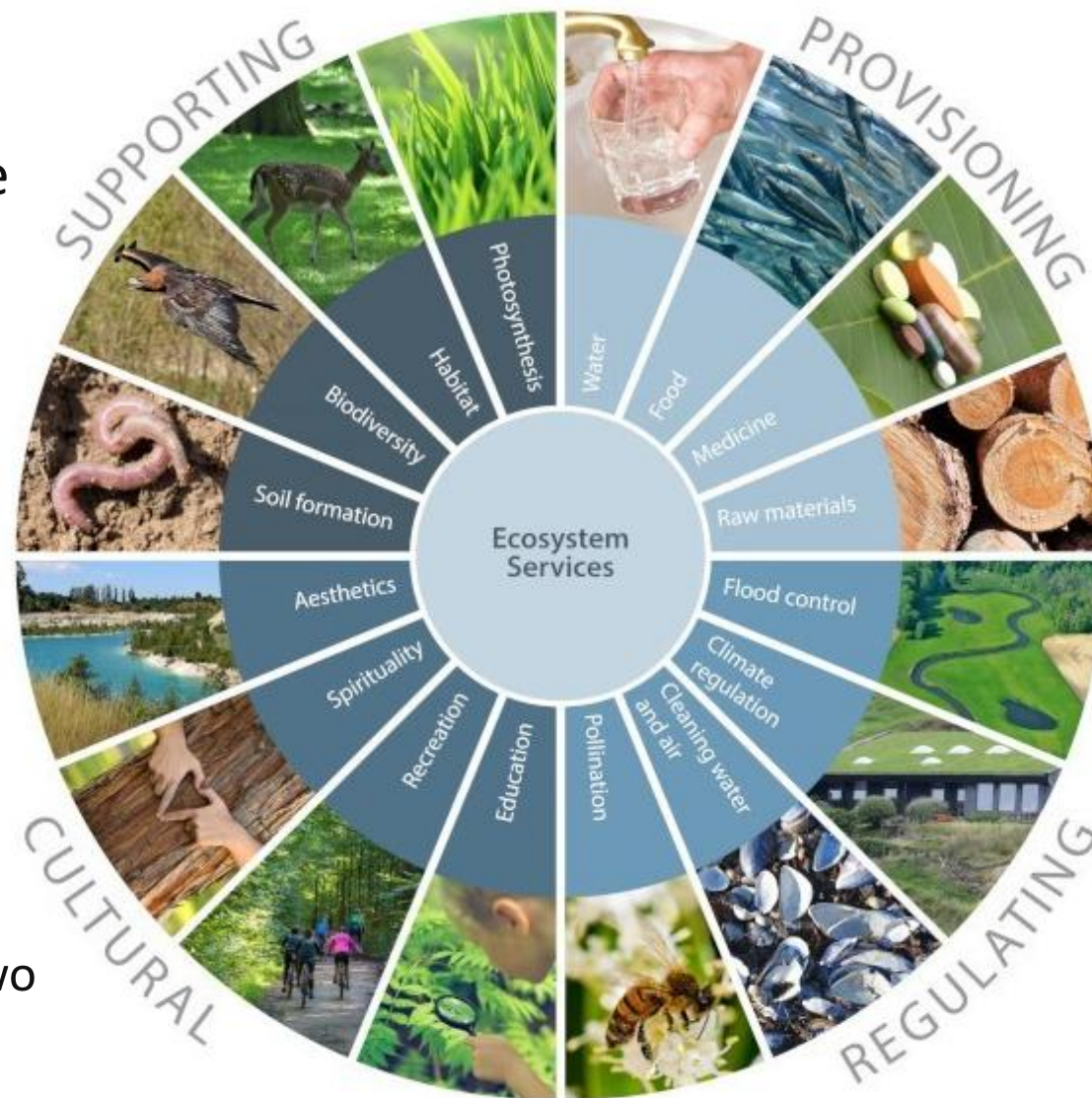
Natura 2000 - Usługi ekosystemowe i korzyści społeczno-ekonomiczne

Natura 2000 chroni nie tylko gatunki i siedliska, ale także „kapitał naturalny”, od którego zależy dobrostan ludzi i lokalna gospodarka.

Szacunki korzyści i kosztów usług ekosystemowych

€ 200–300 mld / rok vs. ok. €5,8 mld rocznych kosztów zarządzania i odtwarzania sieci

Warunek utrzymania tych korzyści: zachowanie właściwego stanu gatunków i siedlisk – usługi ekosystemowe można łatwo utracić przy nieodpowiedniej ochronie.

Natura 2000 - możliwości i korzyści

Ustawa z dnia 1 października 2024 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego

Prawo

Finanse

Dofinansowanie

Edukacja

Środowisko

Praca

E-urząd

Nieruchomości

Klub Samorządowy PAP

Finanse

Strona główna

Wątpliwości dot. nowej subwencji ekologicznej dla gmin. MF wyjaśnia

🕒 26.08.2024 Aktualizacja: 27.08.2024, 15:13

Najpopularniejsze

1. Laptopy również dla nauczycieli przedszkoli? Tak, ale na innych zasadach
2. Prywatny profil zaufany pracowników samorządowych do obsługi e-doręczeń. RPO ma wątpliwości
3. Podwyżki dla skarbników i wójtów. Samorządowcy chcą nowelizacji rozporządzenia

Natura 2000 – korzyści dla gmin

Tzw. „subwencja ekologiczna” to w ustawie „potrzeby ekologiczne” – element kalkulacji potrzeb finansowych JST.

Na czym polega mechanizm?

- gmina z obszarami prawnie chronionymi, w tym Natura 2000, ma ustalone potrzeby ekologiczne;
- kwota zależy od powierzchni obszarów chronionych i ustawowych wag;
- dla obszarów Natura 2000 waga wynosi 0,15;
- to nie zakaz rozwoju, lecz finansowe uznanie roli gmin w utrzymaniu kapitału przyrodniczego.
- W 2025 r. stawka bazowa dla gmin wynosiła **310 zł za hektar przeliczeniowy**
- $1 \text{ ha Natura 2000} \times 0,15 \times 323,95 \text{ zł} = \text{około } 48,59 \text{ zł}$ rocznie

Przykład: gminy Puszczy Knyszyńskiej

Wasilków

607 718 zł

Supraśl

1 457 986 zł

Kwoty planowanych potrzeb ekologicznych w kalkulacji dochodów JST na 2025 r.

Wniosek: obszary Natura 2000 mogą być argumentem finansowym dla samorządu – wspierają dochody i budują podstawę do inwestycji w turystykę, edukację, retencję oraz zieloną infrastrukturę.

Natura 2000 - Fakty Mity

- ❖ Na obszarach Natura 2000 obowiązuje wiele ograniczeń i zakazów w użytkowaniu → MIT
- ❖ Utworzenie obszaru Natura 2000 zawsze oznacza ograniczenia perspektyw rozwoju lokalnych społeczności → MIT
- ❖ Każdy obszar i związane z nim problemy będą traktowane indywidualnie. Nie ma gotowych recept. → FAKT
- ❖ Rolnictwo może sprzyjać wielu przedmiotom ochrony → FAKT
- ❖ Zrównoważona gospodarka leśna może zapewniać właściwy stan ochrony przedmiotom ochrony obszaru → FAKT

Dziękuję za uwagę

Fot. Grzegorz Grygoruk